

Προφορικές μαρτυρίες Εβραίων της Θεσσαλονίκης για το Ολοκαύτωμα

Έρικα Κούνιο - Αμαρίλιο, Αλμπέρτος Ναρ

επιμέλεια - Επίμετρο: **Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου**

Εκδόσεις Ευρασία, 2015

Οι μαρτυρίες των επιζώντων, τις οποίες συγκέντρωσαν και εξέδωσαν στον τόμο αυτό οι Έρικα Κούνιο-Αμαρίλιο και Αλμπέρτας Ναρ, δεν αποτελούν απλώς τεκμήριο και ανεκτίμητη ιστορική πηγή, αλλά και μάθημα για τα όρια της ανθρώπινης συμπεριφοράς μέσα στο κακό, τόσο από τη μεριά εκείνων που το επιβάλλουν όσο και από εκείνους που το υφίστανται και επιβιώνουν.

Το βιβλίο αυτό -που περιλαμβάνει 45 μαρτυρίες ανδρών και γυναικών, Θεσσαλονικιών Εβραίων επιζώντων- μας δίνει τη δυνατότητα να ρίξουμε μια ματιά στην καρδιά του βαθύτερου σκότους, αυτού της ζωής και του θανάτου στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης. Ο τόμος περιλαμβάνει επίσης ένα μικρό λεξικό όρων, ονομάτων και τόπων, καθώς και χρονολογικό πίνακα γραμμένα από τη Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου.

Από τις μαρτυρίες:

-"Κι εμείς μυρίζαμε όλο τον καπνό. Ήτανε μυρωδιά από κρέας καμένο. Και το πιστεύαμε και δεν το πιστεύαμε. Είναι άσχημα να το πεις αυτό σ' έναν άνθρωπο, ότι καίγονται άνθρωποι εκεί μέσα. Είναι δύσκολο να το πιστέψεις. Μπορεί να το κάνουν αυτό άνθρωποι; Κι εντούτοις, μετά, με τον καιρό... Βλέπεις η συνήθεια σου δίνει μια ανακούφιση. Συνηθίζεις το κακό. Στην αρχή υποφέρεις πολύ. Μετά το συνηθίζεις και λες, αυτή είναι η ζωή, και δεν μπορείς να κάνεις τίποτα. Είμαστε σ' ένα στρατόπεδο και είναι αδιέξοδο".

-"Υπήρχαν κάποιοι αποχωρισμοί που σε κανένα βιβλίο δεν γράφονται, δηλαδή μια μάνα να αφήνει το παιδί, το παιδί να αφήνει τη μάνα... και να ξέρουμε ότι δεν θα ξαναϊδωθούμε ποτέ. Ήταν μαρτύριο, κόλαση εκείνη η ώρα. Αποχωρισμός ζωντανός... Και δεν φταίγαμε σε τίποτα, έφταιγε μόνο το ότι ήμασταν Εβραίοι. Δεν κλέψαμε, δεν δολοφονήσαμε, μόνο που ήμασταν Εβραίοι".

-*"Κι εγώ ήθελα να φύγω και μου λέει ο πατέρας μου: "Πάρε ένα πιστόλι, σκότωσέ μας, κι ύστερα φύγε". Πως να φύγουμε λοιπόν; Τι να κάνουμε; Να αφήναμε τον πατέρα με πέντε παιδιά;"*

-*"Αυτά που σας λέω, ούτε λέγονται, ούτε μπορεί να τα γράψει κανείς, ούτε να τα φανταστεί. Το τι μέρες δύσκολες, του θανάτου, έχουμε περάσει, δεν γράφονται, ούτε διηγούνται".*

-*"Εύχομαι άλλο κακό να μη δούμε".*